

1692 Familiens ære

Ofte er det slik at når en familie blir uvenner med en annen familie, eller ei slekt med en annen slekt, kan gamle stridigheter dukke opp igjen noen generasjoner senere. I enkelte kulturer og miljø kjenner vi til dette med æresmord og blodhevn. Så ille var det nok ikke mellom oberstløytnant Kyhn på Vold i Stjørdal (se *Stjørdalens krønike*, bind 1, side 89) og Jens Munckgård på Åberget. Likevel skal vi se at ”hevnen” alltid lå litt på lur mellom disse to familier.

Jens Munckgård var sønn til lagmann i Nordland/Finmark, Christian Munckgård og Guren Schønnebøl på Bertnes. Jens ble sersjant ved 4-kompani av Trondheim regiment den 20. januar i 1686. Han var gift med Sara Hansdatter Parelius.

Jens Munckgård stevner oberstløytnant Hans Kyhn i 1692 for tømmer sistnevnte visstnok skulle ha tilkommet i de skogteigene som Munckgård bygslet. Samme året stevner Kyhn sin ”uvenn” for hustømmer som Munckgård skulle hatt tatt fra Arne Ingstad. Tømmeret hadde ligget ute på Ydstilandet og var opprinnelig tiltenkt Kyhn som ”landskyld”, i og med at oberstløytnanten var bygselherre til Arne Ingstad. Munckgård hevder at han har betalt to rdlr for tømmeret, men synes ikke å bli trodd, og blir dømt til å betale ”bygdepris” for tømmeret. En slik krangel viser ikke bare hvor lett en stevnet hverandre, men viktigheten rundt dette med tømmer, som var ved siden av maten den nødvendige energikilden i alle betydninger.

Munckgård var trolig ikke eier av noen gård, men en forpakter eller losjerende hos sin svigersøster, Gjertrud Parelius. Denne Gjertrud Parelius stevner Jens Munckgård i 1692 ”for adskilligt han haver forholdt hende”, og dommen blir - på linje med en tidligere dom som tilsa at Munckgård ”skal ryddiggjøre hendes kjøpte gaard Aaberget.”

Sistnevnte "krangel" vitner om at herr Munckgård nok var en hyppig gjest hos domsmennene, og kanskje en liten kverulant. Stjørdalsboka hevder at den samme Munckgård på nytt blir stevnet av Kyhn. Det i seg selv betyr ikke at Munckgård var den vrang og skyldige, men kan kun være et uttrykk og/eller bevis på at når noen først kom i tottene på hverandre, så sluttet det på en måte ikke der, men hvor det ene tok det andre i en evig familiefæide.

Oberstløytnant Kyhn tilhørte det øvre sosiale laget i samfunnet, og en fornærmelse ble overfor slike ofte til en "ærekrenkelse" - noe som ikke gikk ubemerket hen i eldre tider. Obersten på Vold stevner en dag Munckgård for "ærerøige ord". Munckgård skulle ha sagt til Kyhns tjener at Kyhn lenge hadde plaget bygda - og at oberstløytnanten skulle ha sittet i selveste prestegården, hos magister Thomas Parelius, og løyet. Selv et slikt utsagn via en tredjeperson, og blant tjenestefolket, førte til at de to "kamphaner" på nytt måtte møte foran dommeren. Og arme Munckgård ble dømt til å betale tre rdlr i bøter, pluss "3 gange 40 lod sølv" og åtte rdlr i saksomkostninger, for å ha kommet med slik beskyldninger mot Kyhn, samt utvist ukristelig oppførsel mot sin svigersøster og andre. Det er ganske interessant dette med "andre". Rettsvesenet på den tiden holdt seg ikke til saken, men hengte likegodt på andre tilfeller. Munckgård appellerte denne dommen, hvilket førte til at Kyhn lot boet hans "eksekvere" i 1693.

Men det slutter ikke med dette. Senere, hvilket må ha vært før 1698 (Kyhn dør) - stevner Kyhn på nytt Munckgård fordi han i en "supplikk" til statsholder Gyldenløve har anklaget oberstløytnanten for å ha holdt tilbake "tractement" (lønna) til dragonene. Dette siste kapitlet mellom Kyhn og Munckgård endte høyere opp i rettssystemet. Hva som der hendte vet jeg ikke, men det vil forbause meg stort om Munchgård gikk fri. Oberstløytnant Hans Kyhn på Vold i Stjørdal var ingen hvem som helst, der han hadde blitt gitt ansvaret som kommandant på Nidarholm (Munkholmen) - for statsfangen Griffenfeldt.